

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

София, 29 септември 2015 г.

Конституционният съд в състав: Димитър Токушев – председател, членове: Благовест Пунев, Пламен Киров, Красен Стойчев, Стефка Стоева, Румен Ненков, Кети Маркова, Георги Ангелов, Борис Велчев, Анастас Анастасов, Гроздан Илиев, при участието на секретар-протоколита Силвия Василева разгледа в закрито заседание на 29 септември 2015 г. конституционно дело № 6/2015 г., докладвано от съдията Стефка Стоева.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 и т. 4, предложение второ от Конституцията на Република България.

Делото е образувано на 13 юли 2015 г. по искане на шестдесет и един народни представители от 43-ото Народно събрание за установяване на противоконституционност и произнасяне за съответствие с общопризнатите норми на международното право и с международните договори, по които България е страна, на § 10, т. 2 от Закона за изменение и допълнение на Закона за здравното осигуряване (обн., ДВ, бр. 48 от 27 юни 2015 г.) и на чл. 40, ал. 4а от Закона за здравното осигуряване (обн., ДВ, бр. 70 от 19 юни 1998 г., последно изм., ДВ, бр. 72 от 18 септември 2015 г.).

Вносителите на искането твърдят, че постановеното с § 10, т. 2 от Закона за изменение и допълнение на Закона за здравното осигуряване (ЗИД на ЗЗО) изменение на чл. 45, ал. 2 от Закона за здравното осигуряване (ЗЗО) противоречи на абзац 5 от преамбюла на Конституцията (принцип на социалната държава). Изложени са съображения, че принципите на социална справедливост, сигурност, солидарност и взаимопомощ означават, че здравноосигурителната солидарност следва да важи както при плащането на здравноосигурителните вноски, така и при достъпа до медицинска помощ, който трябва да бъде равен и равнопоставен.

Сочи се в искането, че § 10, т. 2 ЗИД на ЗЗО противоречи и на чл. 4, ал. 1 и 2 от Конституцията (принцип на правовата държава). Оспорената разпоредба препраща същностна и важна материя, от която зависят животът и здравето на всички здравноосигурени лица, да се регулира с подзаконов нормативен акт от министъра на здравеопазването вместо да се уреди със закон, с което се накърнява фундаменталният принцип на правна сигурност и правна стабилност.

Според групата народни представители, отправили искането, оспорената разпоредба противоречи и на чл. 6 от Конституцията, защото различните пакети на медицинската помощ (основен и допълнителен) противоконституционно разделят достъпа до медицинска помощ и това е забранена дискриминация.

Твърди се, че оспорената разпоредба противоречи и на чл. 52, ал. 1 и 3 от Конституцията, тъй като ограничава конституционното право на здравноосигурените лица на достъпна медицинска помощ, а такова лишаване от достъп поради материални затруднения или създаване на различни правни режими за достъп не бива да се допуска.

На второ място вносителите на искането претендират установяване на противоконституционност и на чл. 40, ал. 4а ЗЗО (нова, обн., ДВ, бр. 102/2012 г.). Поддържат, че разпоредбата противоречи на чл. 4, ал. 1 и 2 от Конституцията (принцип на правовата държава), защото държавата като осигурител на определени категории лица не може да създава за себе си привилегии относно размера на задълженията си за заплащане на здравноосигурителни вноски и да се поставя в по-благоприятно положение. Тя противоречи и на чл. 6 от Конституцията, тъй като възниква противоконституционна привилегия за категории лица на достъпна медицинска помощ, въпреки че държавата ги осигурява върху част от минималния осигурителен доход.

Групата народни представители считат също така, че и двете оспорени разпоредби представляват непропорционално ограничаване на

човешките права по смисъла на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (ДВ, бр. 66/1992 г.) и не съответстват на общопризнатите норми на международното право и на международните договори, по които България е страна, и конкретно на чл. 14 от същата; на чл. 2, ал. 2 и чл. 5 от Международния пакт за икономически, социални и културни права (ДВ, бр. 43/1976 г.); на чл. 25, б. „с” и чл. 26 от Международния пакт за граждански и политически права (ДВ, бр. 43/1976 г.); на чл. 20 и чл. 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз; на част V, чл. Е от Европейската социална харта (ДВ, бр. 30/2000 г.) и на чл. 2 от Всеобщата декларация за правата на човека.

Производството е във фазата на произнасяне по допустимостта на искането по реда на чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Конституционният съд намира, че искането е допустимо с известно уточняване и следва да бъде разгледано по същество. То е направено от легитимен субект на инициатива по чл. 150, ал. 1 от Конституцията – повече от една пета от народните представители. Спазени са и изискванията на чл. 17, ал. 1 и 2 ЗКС – искането е направено в писмена форма, мотивирано е и е предявено след деня на обнародване на оспорените законови разпоредби – 27.06.2015 г. Спазено е и изискването на чл. 21, ал. 5 ЗКС Конституционният съд да не се произнесъл с решение или определение за допустимостта на направеното искане.

Предмет на искането е установяване на противоконституционност и произнасяне за съответствие с норми на международното право и на международните договори, по които България е страна, на разпоредби от закони, които правомощия са в компетентността на Конституционния съд съгласно чл. 149, ал. 1, т. 2 и 4 от основния закон. Особеното в случая е, че вносителите оспорват две разпоредби от различни закони: § 10, т. 2 ЗИД на ЗЗО, с който се изменя чл. 45, ал. 2 ЗЗО, и чл. 40, ал. 4а ЗЗО. Втората разпоредба е изменена с § 9, т. 2 ЗИД на ЗЗО (обн., ДВ, бр. 48 от 27 юни 2015 г.), който параграф влиза в сила от 1 януари 2016 г. съгласно § 48 от

преходните и заключителни разпоредби на ЗИД на ЗЗО. Както вече Конституционният съд се е произнасял (в този смисъл вж. Решение № 6 от 11 ноември 2008 г. по к. д. № 5/2008 г.), всеки един закон, с който се правят изменения и допълнения в друг закон, обслужва действащия закон и в този смисъл има вторичен характер, като същевременно дадено изменение и допълнение на действащ закон има по отношение на него и отменящ ефект. Законът за изменение и допълнение на друг закон след влизането му в сила престава да бъде самостоятелен, тъй като от този момент той става част от закона, който се изменя и допълва. Поради това предметът на искане за обявяване на противоконституционност е изменената или допълнена разпоредба на действащия закон, в която измененията или допълненията са инкорпорирани. Обратно – конституционносъобразността на разпоредби от закон за изменение и допълнение на действащ закон могат да бъдат оспорени самостоятелно единствено от момента на обнародването му до момента на влизането в сила, защото до този момент те не са инкорпорирани в изменения и допълнен закон. По горните съображения Конституционният съд намира, че предмет на настоящото искане са чл. 40, ал. 4а (Нова – обн., ДВ, бр. 102/2012 г., в сила от 21.12.2012 г., изм., ДВ, бр. 48/2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) и чл. 45, ал. 2 от Закона за здравното осигуряване.

С оглед предмета на спора като заинтересовани страни по делото следва да бъдат конституирани Народното събрание, Министерският съвет, министърът на здравеопазването, министърът на финансите, Върховният административен съд, Висшият адвокатски съюз, Комисията за защита от дискриминация, Националната здравноосигурителна каса, Националният осигурителен институт, Българският лекарски съюз, Българският зъболекарски съюз, Българският фармацевтичен съюз, Асоциацията на лицензираните дружества за доброволно здравно осигуряване, Националната пациентска организация, Съюзът на пациентите в България, Центърът за изследване на демокрацията и

Институтът за модерна политика, на които да се предостави възможността да представят писмени становища по делото в 20-дневен срок от уведомяването.

По горните съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 и 4 от Конституцията и чл. 19, ал. 1 ЗКС Конституционният съд

ОПРЕДЕЛИ:

Допуска за разглеждане по същество искането на шестдесет и един народни представители от 43-ото Народно събрание за установяване на противоконституционност и произнасяне за съответствие с общопризнатите норми на международното право и с международните договори, по които България е страна, на чл. 40, ал. 4а (Нова - обн., ДВ, бр. 102/2012 г., в сила от 21.12.2012 г., изм., ДВ, бр. 48/2015 г., в сила от 1.01.2016 г./ и на чл. 45, ал. 2 от Закона за здравното осигуряване (обн., ДВ, бр. 70 от 19 юни 1998 г., изм. и доп., ДВ, бр. 48 от 27 юни 2015г., последно изменен, ДВ, бр. 72 от 18 септември 2015 г.).

Конституира като заинтересовани страни по делото Народното събрание, Министерския съвет, министъра на здравеопазването, министъра на финансите, Върховния административен съд, Висшия адвокатски съюз, Комисията за защита от дискриминация, Националната здравноосигурителна каса, Националния осигурителен институт, Българския лекарски съюз, Българския зъболекарски съюз, Българския фармацевтичен съюз, Асоциацията на лицензираните дружества за доброволно здравно осигуряване, Националната пациентска организация, Съюза на пациентите в България, Центъра за изследване на демокрацията и Института за модерна политика, на които да се изпратят преписи от искането и от настоящото определение, като им се предостави 20-дневен срок за изготвяне на становища.

Препис от определението да се връчи и на вносителите на искането, като им се предостави възможност в същия срок да представят допълнително становище.

Председател: Димитър Токушев